

Варақаи маълумот №2, сентябр 2017

Лоиҳаи “ПАСТ КАРДАНИ САТҲИ КАМБИЗОАТӢ ДАР ОСИЕИ МАРКАЗӢ”

МУНДАРИҶА

Тавсифи мухтасари лоиҳа.....	3
Таъсисдиҳандагони асосии лоиҳа.....	4
Тадбиқи лоиҳа дар минтақа.....	5
КОМПОНЕНТИ 1. Кӯмак расонидан ба хонаводаҳои осебдида.....	6
• Ба оилаҳои камбизоат бо мурғхона мурғҳо ва гармхона дода, дастгири намудан.....	6
• Конфронси худтаъминкунӣ барои мубодилаи таҷриба.....	9
• Ҳикояи муваффақият-Тоннаи сабзавотҳо аз як гармхона.....	12
КОМПОНЕНТ 2. Маслиҳатҳои ҳуқуқӣ ба сокинони осебпазир бо кӯмаки параюристҳо тавассути гурӯҳҳои худёрирасон.....	13
• Шохаҳои ташкилот: Модели кӯмаки ҳуқуқӣ дар ҷомеаҳо.....	15
• Мизи мудаввар ва конфронс дар бораи кӯмак барои ҳалли мушкилоти замини сокинони маҳаллӣ.....	16
• Ҳикояи муваффақияти «Қисми замин».....	17
• «Воқеаи муваффақият «Кӯмаки иҷтимоӣ барои шаш фарзанд».....	18

Варақаи ин маълумот аз ҷониби Big Lottery Fund сарпараст шуда,
дар доираи лоиҳаи “Паст кардани сатҳи камбизоатӣ дар Осиёи Миёна”
дар роҳи амали шаванда. Нигоҳдориҳои эълони мақолаҳои ташкилоти
HelpAge International филиали масъул дар Ҷумҳурии Қирғизистон ва
ширкати Big Lottery Fund барраси шудани онро ифода намекунад.

Тавсифи мухтасари лоиҳа

Аз моҳи июли соли 2015 ширкати “Age International” (Эйдж Интернэшнл), “HelpAge International” (Хелп Эйдж Интернэшнл) ва Хадамоти Машваратии Деҳоти Боткен бо мақсади тараққиёт, бо дастгирии маблағгузории ташкилоти Big Lottery Fund Лоиҳаи «Паст кардани сатҳи камбизоати дар Осиёи Марказӣ» ба амал татбиқ шуда истодааст. Мухлати иҷрошавии лоиҳа: 3 сол

Натиҷаҳои лоиҳа:

Натиҷаи 1. Ба 500 хонаводаҳои дорои наслҳои зиёд (ХДНЗ) ба воситаи беҳтар кунонидани хароҷоти муҳити зист ва боғдорӣ, истеҳсоли маводҳои хӯрокаи ва истеъмоли дурусти хӯроквориро таъмин намудан.

Натиҷаи 2. Ба 20 ҷомеа, тавассути гурӯҳи худёрирасони ташкилшуда (ГХЁ), барои гирифтани нафақа ва кӯмакпулҳо, дар дохили он нафақаи маъҷуб ва кӯмакпулҳои иҷтимоиро бо дастгирии пара-юристу ба амал ҷорӣ кардан, барои огоҳ шудан аз ҳуқуқҳои худ аз ҷониби юристон имконият пайдо кардан.

Натиҷаи 3. 20 гурӯҳҳои худёрирасон ва дар лоиҳа пешравихоро ташкил намуда, барои пардохти рӯзмарра, чизҳои лозимаро барои ҷамъият дастрас намудан сиёсати вобасташударо қор карда ва барои иҷро кардани он, ба ҷойҳои Ҳукумати ва ба органҳои ҳалқӣ барои таъсир расонидан ҳаракат мекунад...

Мақсаднокӣи гурӯҳҳо:

- 20 гурӯҳи кӯмаки байниҳамдигарӣ, 40 ҷуфти ҳуқуқшиносон, сокинони пешбарандаи узвҳои идоракунӣ, 160 вакили ҷамоати қоркунони сотсиалистии қуҳансолон ва занҳо.

Гирандагони хизматрасонии лоиҳа

- Зиёда аз 500 наслҳои хоҷагидор (дар як хоҷагидорӣ ҳисоби миёна аз 5 шахс иборат бошад) тахминан шумораи истифодабарандагон 2500 мерасад, аз 20 мақсади ҷамъиятдорӣ (аз ҳар ҷамъиятдор 4) Одамони синни 80 сола ва тахминан 134420 истифодабарандагони бавосита (миқдори аҳолии 20 деҳа).

Таъсисдиҳандагони асосии лоиҳа:

Кўмакрасон: ширкати Big Lottery Fund
(Британияи Кабир)

Ташкилоти байналмилалии
Эйдж Интернешнл дастгирӣ ба куҳансолон

Ташкилоти байналмилалии Хелп Эйдж офис дар
Қирғизистон

СКС Баткен

Хадамоти Шӯрои Деҳоти Боткент

Ташкилотҳои ширкаткарда барои тасиси лоиҳа:

Тасисгари ташаббуси Агенства (ADI)

Иттиҳодияи ҷамъиятии Қадамҷой «ЛЯРК-Қадамжай»

MSDSP KG
Инициативаи Фонда Азиз Халим

MSDSP KG (барномаи тасисдиҳандаи гурӯҳҳои кӯхистон дар
Қирғизистон)

Ташкилоти INTRAC дар
Қирғизистон

Тадбиқи лоиҳа дар минтақа:

Вилояти Баткен дар ноҳияҳои Баткен:

- Дар ҳудуди деҳаи Торт-Гул, деҳаи Чоң-Талаа;
- Дар ҳудуди деҳаи Дара, деҳаи Жаңы-Жер
- Дар ҳудуди деҳаи Кара-Бак, деҳаи Кызыл-Бел
- Дар ҳудуди деҳаи Ак-Татыр, деҳаи Ак-Татыр
- Дар ҳудуди деҳаи Ак-Сай, деҳаи Ак-Сай
- Дар ҳудуди деҳаи Ак-Сай, деҳаи Үч-Дөбө
- Дар ҳудуди деҳаи Ак-Сай, деҳаи Көк-Таш
- Дар ҳудуди деҳаи Самаркандек, деҳаи Самаркандык
- Дар ҳудуди деҳаи Самаркандек, деҳаи Жаңы-Бак

Вилояти Боткен, ноҳияи Лайлак

- Дар ҳудуди деҳаи Кулунду, деҳаи Интернационал
- Дар ҳудуди деҳаи Кулунду, деҳаи Раззаков
- Дар ҳудуди деҳаи Кулунду, деҳаи Ак-Арык
- Шаҳри Исфана, деҳаи Чимген

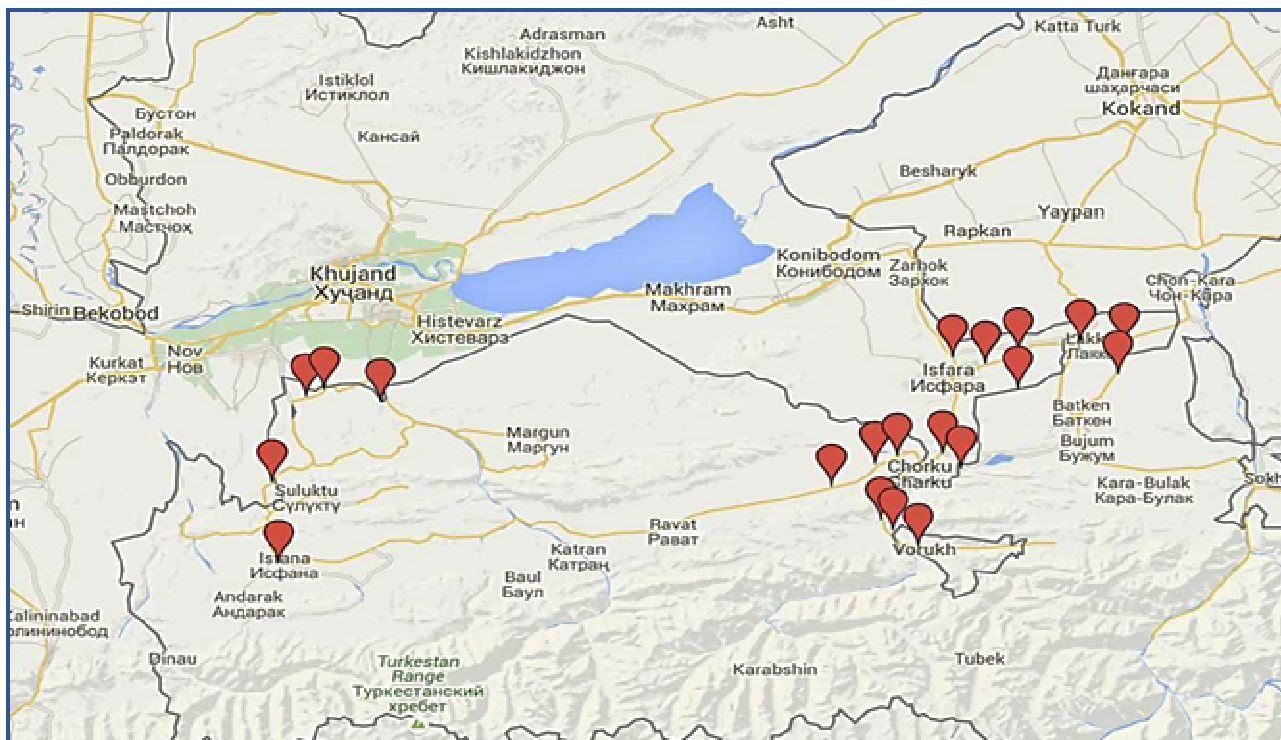
Ҷумҳурии Тоҷикистон дар вилояти Суғд:

Ноҳияи Исфара

- Ҷамоати Шаҳрак, деҳаи Матпарӣ
- Ҷамоати Лаккон, деҳаи Лаккан
- Ҷамоати Кульканд, деҳаи Кульканд
- Ҷамоати Чилъгази, деҳаи Чилъгази
- Ҷамоати Сурх, деҳаи Сурх
- Ҷамоати Ворух, деҳаи Ворух.

Ноҳияи Ҷабор Расулов

- Хаёти Нав, деҳаи Кӯргонча

КОМПОНЕНТИ 1

Гуруҳҳои худёрирасон, барои пешрафти тарзи зиндагии хоҷагидорон

Кӯмак расонидан ба хонаводаҳои осебдида

Дар лоиҳа 500 хонавода иштирок мекунад. Аз онҳо ба 320 нафар мурғ ва ба 180 нафар гармхона дастрас мешавад. Аз инҳо 175 нафар хоҷагидорон аз деҳаҳои тоҷикон ва 325 нафар хоҷагидорон аз деҳаҳои қирғизҳо мебошанд.

Мурғпарварӣ

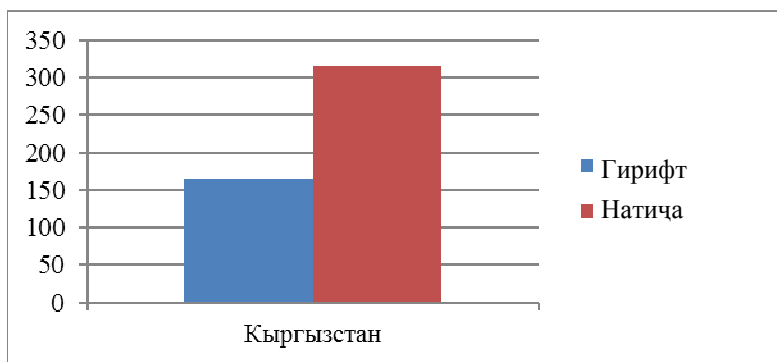
Дар доираи лоиҳа, аз моҳи августи соли 2016 оғоз шуда то моҳи март соли 2017 хӯроки мурғон тақсим шуда, бо витамин ва минералҳо таъмин карда мешавад. Ба ҳама дар муддати 7 моҳ 100 тонна 800 кг хӯроки чорво тақсим карда мешавад. Баъд аз тақсими хӯрокворӣ, аз ҳисоби лоиҳа, хоҷагидорон бе ягон муаммо ба худ маблағгузорӣ карда метавонанд. Хоҷагидорон аз оғози соли 2017 баъд аз истифода намудан, тухмҳои зиёдатиरो метавонанд фурӯшанд. Хоҷагидори

миёна 14 тухм мегиранд, 1/3 то истифода намуда, боқимондаашро мефурӯшанд ва ба даромади он дигар хӯрокворихоро меҳаранд, масалан равған, шакар, макарон, гӯшт, мурғ ва дигар чизҳо. Бо ин роҳ, барои хоҷагидорон имконият ба истеъмоли намудҳои гуногуни хӯрокаи муяссар мешаванд.

Аз 15 сари мурғон, то нимсолаи дуюм, 2,5% хоҷагидорон, ҳисоби миёна аз 8 сари мурғ ва 4% ҷӯҷаҳо зиёд мешаванд. Дар ин ҳолат, маълумоти хонаводагӣ, фаҳмидани парандапарварӣ дар шароити хона, аз 15 то 22 миқдор мурғ дастрас намудаанд. Нг.ба зиёдшавии мурғ дар хоҷагидорон ва деҳаҳо ба табиат ва диаграмма.

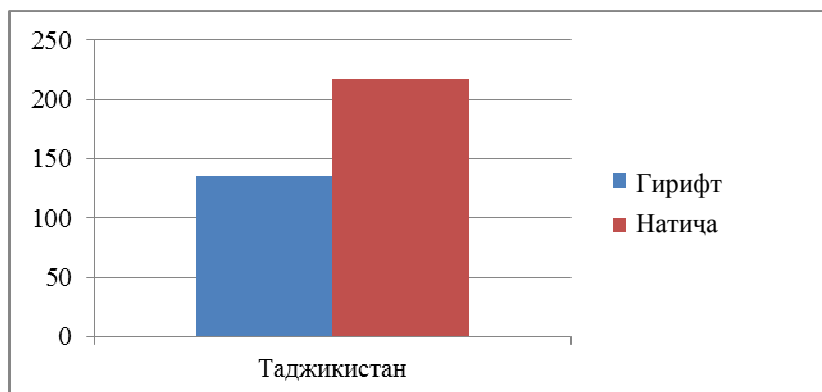
Қирғизистон

ФИО (НН номи падар)	Деҳа	Дастрас шудани мурғ	Зиёд шудани мурғ	Натиҷа
Акматова Жамиля	Ак-Сай	15	10	25
Зулпукарова Марапат	Ак-Сай	15	10	25
Халбаева Саламат	Ак-Сай	15	8	23
Бостанова Салима	Ак-Сай	15	7	22
Жолдубаева Бактыгуль	Ак-Сай	15	12	25
Отбасаров Тажибай	Жаңы-Бак	15	7 мурғ	22
Назарбекова Бурул	Жаңы-Бак	15	5 мурғ	20
Карабаев Манап	Жаңы-Бак	15	3 мурғ	18
Максутов Мусабек	Ак-Татыр	15	6 ҷӯҷа	21
Зулпукарова Майрам	Уч-Добо	15	5 ҷӯҷа	20
Кошбаков Салайитдин	Чимген	15	80 ҷӯҷа	95
Ҳамагӣ		165	153	316

Тоҷикистон

Хоҷагидорон	Деҳа	Ин буд	Илова шуд	Натиҷа
Саидов Сабыр	Сурх	15	12 чӯча	27
Назимбаева Мастура	Ворух	15	10 чӯча	25
Васеитов Асанбай	Ворух	15	9 чӯча	24
Бабоева Алима	Лаккон	15	10 чӯча	25
Исроилов Зиябидин	Лаккон	15	10 чӯча	25
Разаева Мунира	Лакон	15	8 чӯча	23
Бабоев Назорбой	Чилгез	15	5 чӯча	20
Файзиева Соадат	Кулкент	15	11 чӯча	26
Имонова Шарафат	Кулкент	15	8 чӯча	23
Итого		135	83	218

Гармхона

Хоҷагидорон, гармхонаҳо соҳиб шуда, дар соли аввал аз ҳисоби лоиҳа тухми помидор ва бодринг ба даст оварданд. Дар соли дуюм хоҷагидорон тухмҳои худро ба даст оварданд. Асосиаш он аст, ки тухмҳо дар бозорҳои маҳаллӣ харидорӣ шуданд. Баъзе аз хоҷагидорон аз ҳосили он ба гирифтани тухмҳо муяссар шуданд.

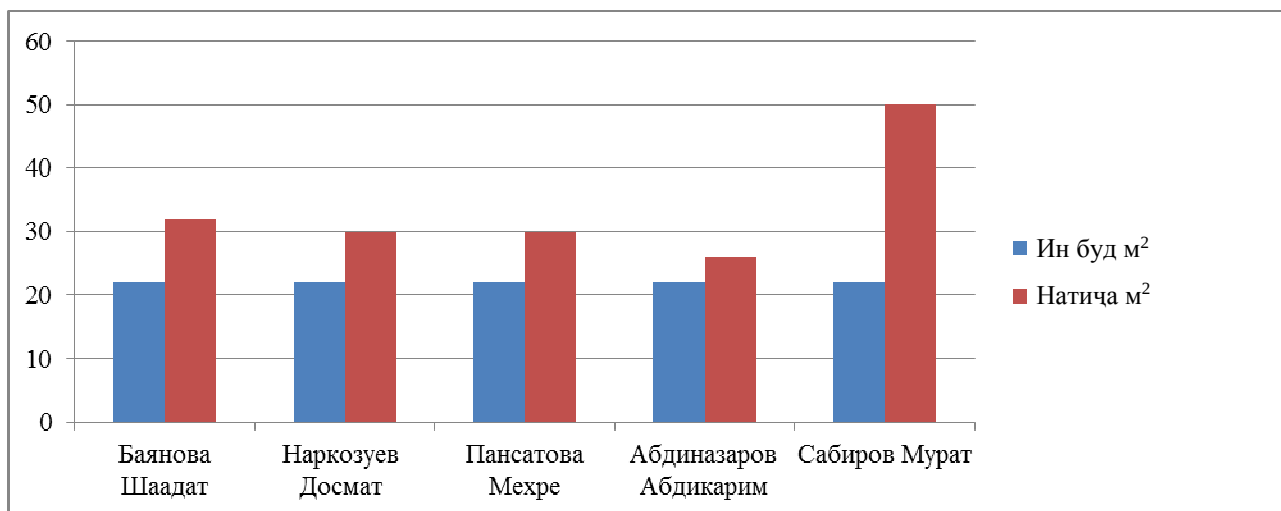
Дар ҳисоби миёна, хоҷагидорон дар як сезон 300 кг. помидор ва 400 кг. бодринг гирифтанд. Аммо, ҳолатҳои буданд, ки баъзе хоҷагидорон то аз 500 кг помидор ва 600 кг бодринг гирифтаанд. Дар маҷмӯъ, хоҷагидорон 1/3 ба худ истифода мекунанд, ба зимистон консерваҳо саҳт мекунанд, боқимондаашро мефурӯшанд ва ба даромади он дигар намуди хӯрокворихоро меҳаранд.

Масалан, равған, шакар, макарон, гӯшт, мурғ ва ғайра. Бо ин роҳ, барои хочагидорон имконият ба истеъмоли намудҳои гуногуни хӯрокаи муяссар мешаванд.

Меҳнат ва ғоида дар соли аввал фаъолияти гармхонаро ба инкишофи минбаъда суръат бахшид-баъзе хонаводаҳо дар рушди гармхонаҳои фарҳангӣ саҳм дошта, ба гуногунии намуди фарҳанг ва васеъ намудани гармхонаҳо бо ҳисоби миёна ба 8 м² расид.

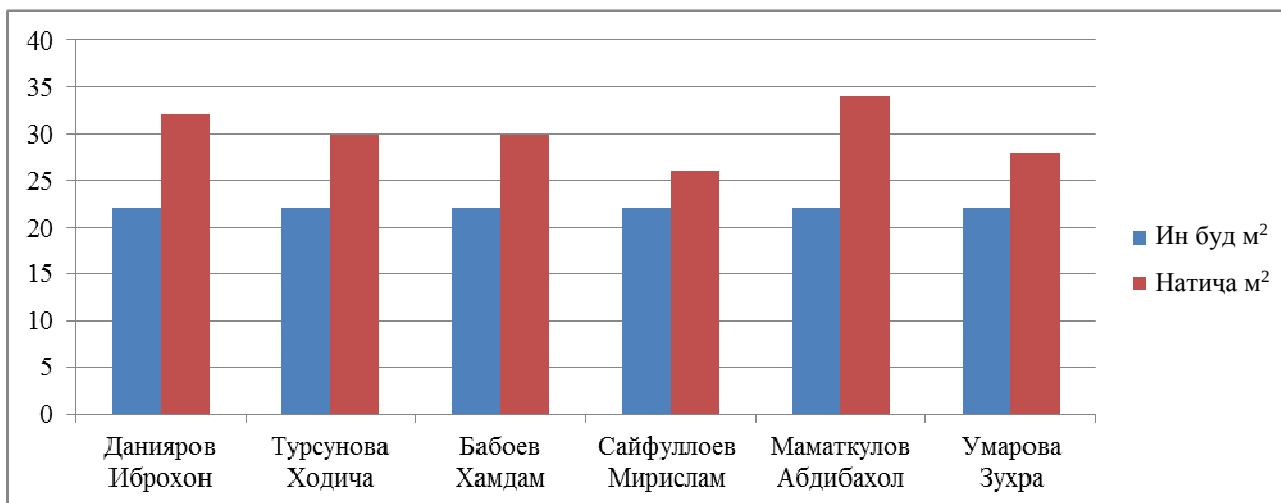
Қирғизистон

Хочагидорон	Деҳа	Ин буд м ²	Зиёдшавӣ м ²	Натиҷа м ²
Баянова Шаадат	Үч-Дөбө	22	10	32
Наркозуев Досмат	Интернационал	22	8	30
Пансатова Меҳре	Интернационал	22	8	30
Абдиназаров Абдиқарим	Қызыл-бел	22	6	26
Сабилов Мурат	Жаны-Бак	22	28	50

Тоҷикистон

Хочагидорон	Деҳа	Ин буд м ²	Зиёдшавӣ м ²	Натиҷа м ²
Данияров Иброҳон	Лаккон	22	12	32
Турсунова Ходича	Чилғез	22	8	30
Бабоев Ҳамдам	Чилғез	22	8	30
Сайфуллоев Мирислам	Чилғез	22	4	26
Маматкулов Абдибаҳол	Кулкент	22	12	34
Умарова Зухра	Кулкент	22	6	28

Мониторинги шахсони куҳансол

Аз сентябри соли 2016 то феввали соли 2018, дар давомии 18 моҳ тадқиқи “Мониторинги шахсони куҳансол” ба нақша гирифта шуда дар 20 деҳаҳои ҳамсарҳадии тоҷикону қирғизон. Мақсади мониторинг муайян кардани шароити хонаводаҳои камбизоат, дар асоси далелҳои системавӣ; мусоидат ба рушди стратегияҳои давлатӣ, ҳамин тавр ва стратегияи ҷомеаи шаҳрвандӣ

оид ба паст кардани сатҳи камбизоатӣ ва осебпазирии оилаҳои камбизоат.

Дар охири моҳи июни соли 2017 маълумотхоро оида ба давраи моҳи сентябри соли 2016-июни соли 2017 ҷамъоварӣ намудан ва интиқол кардан. Дар мобайни моҳи август ширкати иҷтимоӣ дар бораи тадқиқоти ин давра гузориши муваққатӣ тайёр намудан ва 12 сентябр онҳо бо МОК (мониторинги одамони куҳансол) мулоқот карданд. Воҳӯрӣ бо иштироки кормандони соҳаи иҷтимоие, ки ба Айил Ёкмӯт (ҳукумати деҳот) дахлдоранд, бо иштироки 20 аъзои гурӯҳҳои фокусӣ аз деҳоти пилотӣ ва мобилизаторон гузаронида шуданд. Дар ҷамъомад натиҷаҳои муваққатии МКО дар 10 моҳи гузашта пешниҳод карда шуданд. Ғайр аз пешниҳодхоро натиҷаҳои мониторинг, иштирокчиён нақши куҳансолон ва таъсири онҳоро дар асоси таҷрибаҳоишон мисолҳо оварданд. Ҳамагӣ 55 нафар иштирок карданд.

Конфронси худтаъминкунӣ барои мубодилаи таҷриба

Дар 24 май конфронс бо муваффақият баргузор гардид, ки он ба мубодилаи таҷрибаи роҳбарон дар доираи лоиҳаи “Паст кардани сатҳи камбизоат дар Осиёи Марказӣ” ХэлпЭйдж Интернэнл дар вилояти Боткен ва Суғд шуда гузашт. Мо миннатдории худро ба ГВП ва ба тарғиботчиён изҳор менамоем, ки қисмати муҳими ин ҷорабинӣ гардид. Бо натиҷаи соли якум ва дуҷуми лоиҳа, 16 лидери ГВП бо грамотаи “Лидери беҳтарин” сарфарозонида шуданд. Маълумот оиди ҷамъомад дар Баткен ТВ ва Исфара ТВ намоиш дода шуд. Дар доираи лоиҳаамон дар соли 2016 ба 500 оилаҳои камбизоат дар 20 деҳаҳо (13 деҳаи Қирғизистон ва 7 деҳаи Тоҷикистон) гармхонаҳо ва ҷӯчаҳои семоҳаро мегиранд. Онҳо дигар зироатхоро низ парвариш мекунанд. Оҳисата-оҳиста хоҷагидорон ғоиди мурғ ва гармхонаро мефаҳманд. Дар конфронс лидерон ва тарғиботчиёни қирғизу тоҷикон ГВП таҷрибаашонро мубодила карда бо ҳам маслиҳатҳо медиҳанд. Дар конфронси оянда тирамоҳ дар шаҳри Исфара баргузор шуданаширо мо ба нақша гирифтаем.

Дар конфронс мубодилаи таҷрибаи роҳбарони гурӯҳ ба оилаҳои камбизоати ноҳияи Исфара байни худ кӯмак расонидан.

Суханони иштироккардагони конференс:

Куканова Ажар, д. Чон-Талаа

Ман мецохам таҷрибаи худро дар асоси лоиҳаи шумоён “Паст кардани сатҳи камбизоат дар О.М” мубодила кунам. Дар соли 2016, гармхона бунёд кардам, сабзавот шинонидам ва интиҳои онҳо барои ман мушкил буд. Сабаби мушкили ҳангоми кишт кардан дер шудани тақсими тухм буд. Аммо ман, дар навбати худ, вақтро ба беҳуда сарф накардан қарор карда, он чизе, ки доштам бо пешниҳоди лоиҳа дар тирамоҳ коштам. Ман

аз гармхона ҳосили кофӣ гирифтам, мо ҳосили онро барои хӯроквории оиламон истифода намудем, боқимондаи онро ман дар бозор фурӯхтам, даромади онро барои хӯроквории оилаам сарф намудам. Дар ин сол дар гармхонаам сабзавот ва меваҷотҳоро кишт карда, ба бозори деҳа фурӯхта даромади хуб гирифтам.

Мецохам миннатдории худро ба мутахассисони лоиҳа изҳор мекунам ва ба қорҳояшонимувафқиятҳо хоҳонам.

Пахырова Гулайым, деҳаи Кок-Таш

Ман 72 сол дорам. Дар оила 8 нафар ҳастем, аз онҳо 4 то набера, ки ба ман хеле ғамхор ҳастанд, мебошанд. Ҳангоми сохтани гармхона, дар мо муаммо пайдо нашудааст ва сарфи назар аз он, ки ман бисёрсола ҳастам, гармхона барои ман шугли дӯстдоштани шуд. Ман бо ҳамсоиягон, фарзандони онҳо, набеагон ва о чизе, ки дар зимистон барои хӯрдан нигоҳ дошта мешавад, таҷриба иваз кардам. Дар соли омада, ман бо парвариши сабзавоту меваҷот машғул мешавам. Миннатдории худро изҳор мекунам, чун ба мо қуҳансолон беаҳамият набуда қӯмак карда истодаанд ва ба онҳо раҳмат меғӯям. Мувафқият ба қорашон!

Абдиқарим Абдиназаров, деҳаи Қызыл-Бел

Барои мо бо қӯмаки лоиҳа ба хеле зиёд мувафқиятҳо соҳиб гаштем, асосан шахсоне, ки қӯдакони онҳо даромади худро доранд. Мо бо маҳсулоти хӯрокворӣ таъмин гаштем, масалан, тухм, помидор, бодринг, ба шахсони қуҳансол, барои онҳо ин қор, шугли асосӣ шуда бо он тамоми дарду ғамро фаромӯш карданд. Инчунин боз, моро барои соҳиби зату савод шудан дастгирӣ кардаанд. Ман фикр мекунам ин ҳама моро рӯҳбаланд хоҳад қард. Миннатдории худро ба мутахассисони лоиҳа изҳор мекунем.

**Райымбердиева Шахсанам,
деҳаи Самаркандек**

Амалиёти лоиҳаи мазкур ба мо фоидаҳои зиёде овард, он ба ҳар як оила мусоидат мекунад. Мо дар аввал мурғ ва гармхона гирифтем, барои он ки мо дар бораи агротехника дастурот надоштем, мушкилот вучуд дошт. Аммо бо кӯмаки мутахассисони кишоварзӣ, мо дар бораи ин соҳа маълумот гирифтем. То имрӯз, мо аз мутахассисон оид ба кишоварзӣ маслиҳат ва пешниҳодхоро мегирем. Ташаккур бар лоиҳа ва мутахассисон.

**Бобоев Хамдам,
деҳаи Чилгез**

Ба ман ин гармхона бисёр писанд ва фоида шуд. Ман дар зимистон, кабудихо кишт карда, ба микдори 1142 сомонӣ (8000 сом) даромад гирифтам. Дар соли чорӣ ман ниҳолҳо ба 0,20 Га замин шинонидам, боз помидор кишт карда аз он имрӯзҳо фоида хеле зиёд дида истодаам. Дӯстонам ин муваффақияти маро баҳогузурӣ мекунанд, инчунин ба ниҳолшинонӣ оғоз карда аз он даромадҳо гирифта истодаанд ва боз ба рӯзҳои зимистон нақша кашида истодаанд.

**Тухсонова Сурое,
деҳаи Ворух**

Мо гурӯҳи худёрирасон сохта, чамъомадҳо гузаронида истодаем, барои як зани эҳтиёҷманд барои кӯмак кардан мақсад ва қарор қабул карда истодаем, барои он ки ӯ танҳо аст, писари ягонаашро аз даст дода, аз зиндагӣ дилсард шудааст. Мо ӯро ба худ гирифтем, ӯ қарор кард, ки бо чизе машғул шавад. Аллакай ӯ хоҷагии худро дошта, мурғ мепарварад, тухм мегирад ва мефурӯшад. Инчунин семинар хеле писанд шуда, дар бораи дуруст истеъмол кардани хӯрока омӯхт.

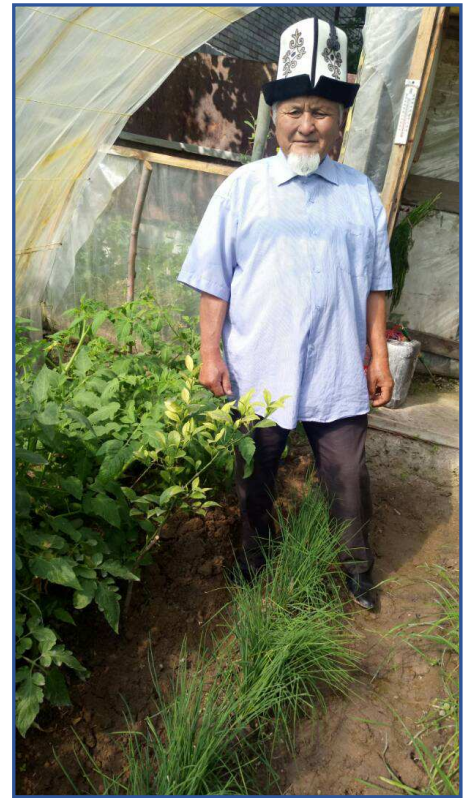
**Махмудов Умар,
деҳаи Сурх**

Мо як фонд ташкил кардем, нишондихандаҳо барои бӯҳрон истифода мешавад, масалан, ягон шахс бемор шавад ё маблағ барои хӯрока надошта бошад. Ин хоҷагидорӣ барои куҳансолон хеле хуб аст- шухли асосӣ ва шавқовар аст бароямон. Мо низ барои эҳтиёҷоти худ аз фарзандон маблағпурсиданро бас кардем.

Хикояи муваффақият-Тоннаи сабзавотҳо аз як гармхона

Досмат Наркозиев 74 сола. Ӯ пенсионер аст, дар деҳаи Интернационали ноҳияи Лейлек вилояти Баткен зиндагӣ мекунад. Дар муддати зиндагии худ то вақти пенсионер шудан омӯзгор будааст ва бо хочагидории замини худ машғул шуда ва албатта соҳиби бойгарии бузург нашудааст. Аз ин рӯ дар соли 2016 ӯ яке аз онҳое буд, ки аз ҷониби хатамоти иҷтимоӣ HelpAge барои гирифтани гармхона сафарбар шуд. Меҳнати онҳо, таҷриба ва қобилият барои инкишофи гармхонаи хурдакак дар майдони 22 м² муваффақияти лоиҳа гардид.

Дар моҳи март соли 2016 ӯ ниҳолҳоро якумин маротиба ба гармхона шинонд. Парвариши дуруст натиҷаи хуб дод ва аллакай дар моҳи май зироати бодрингро гирифта буд. Помидар дар моҳи июл пухт. Якумин ҳосил ба дастурхони оилавӣ гузошта шуд, боқимондаи онро оила ба 4000 сом даромад карданд. Илова бар ин, ҳосили помидор ва бодринг мешавад, барои он ки ба як наберааш мефиристад, ки он дар пойтахт-шаҳри Бишкек зиндагӣ мекунад. Оилаи Досматҳо дар зимистон аз сабзавотҳо консерва мекунанд. Гармхона дар давоми сол кор карда меистад, барои он ки шахси меҳнаткаш дар зимистон онро гарм мекунад. Досмат дар деҳаи худ-якум, ки гармкунакро дар гармхона рост кунад, барои он ки дар давоми сол дар дастурхон сабзавоти тару тоза истоданаш.

Досмат Наркозиев, 74 сола

Помидоре, ки ӯ парвариш кардааст вазнаш 1кг мебошад чунин сабзавотро шумо хеле кам дар иқлими хушкӯи кӯхистон кам дида метавонед. Маҷмӯи ҳаҷми чамъоварӣ, дар як гармхона беш аз 1 тонна мебошад.

Дар оғози соли 2017 Досмат боз ҳам тухмҳо харид, ниҳолҳоро дар хона парвариш карда, ба зарфҳои сметана ва ба парник шинонид. Барои ҳосили навро дидан чанд ҳафта метавонем интизор бошем.

«Мо соли гузашта ба сохтани лоиҳаи гармхона бунёд кардан оғоз кардем. Дар моҳи март соли гузашта мо ба шинонидани подир сар кардем. Бо баробари шинонидани помидор боз лимон, укроп ва пӣз, редиска ҳам шинонидем. Мо аз он, даромади хуб гирифтем, ки мо худ онро исифода бурде ва баъзеамон фурухтем. Мо ҳамин сол зироати якхеларо шинонида боз зироатӣ барои тухмҳо кишт кардем. Мо витаминҳоро истифода бурда, кабудиҳо дар вақти зимистон низ мавҷуд аст. Дар фасли зимистон мо барои мӯътадил нигоҳ доштани ҳарорати гармхона гармкунак мегузorem, ин хеле барои лимон муҳим аст.

Ман миннатдории худро ба ширкат баён мекунам, ки ин лоиҳа ро оғоз кардааст, муташаккирам барои хӯриши беҳтарини худ ва наберагонам. Писар ва духтаронам дар муҳоҷир ҳастанд ва мо кӯшиш мекунем, ки наберагони худро дастгирӣ кунем ва ба онҳо тарбияи меҳнат диҳад. Набераам бо шавқи зиёд ба ман кӯмак мекунад, кадом вақт тухмҳоро киштан лозим аст, ҳамроҳ кардани нуриҳо, рехтан, мубориза бурдан бо ҳашароти зараровар, истифодаи моддаҳои кимёвиро медонад. Ӯ бо ҳамроҳии ман калон шудааст, донишу таҷрибаи маро омӯхтааст. Ман фикр мекунам лоиҳаи мо хеле ғолибонавар буда, чи хеле ки ман натиҷаи хуб гирифтаам. Илова бар ин, гурӯҳи пиронсолон, ки дар ин лоиҳа иштирок мекунанд, таҷрибаро байни худ мубодила мекунанд. Ман бори дигар меҳостам, ки барои таъкили ин лоиҳа ташаккур кунам, зеро ин кӯмаки воқеӣ ба гурӯҳҳои осебпазири аҳолии мебошад. Муваффақиятҳои беҳтаринро ба корхоятон орзу мекунам».

КОМПОНЕНТ 2

Маслихатҳои ҳуқуқӣ ба сокинони осебпазир бо кӯмаки параюристҳо тавассути гурӯҳҳои худёрирасон

Ҳадафи умумии ҷузъҳои лоиҳа: Беҳтар намудани сатҳи зиндагии оилаҳои бисёрҷониба, дар ҷамоатҳои интиҳобшудаи Ҷумҳурии Қирғизистон ва Ҷумҳурии Тоҷикистон ва аз ҷониби роҳбарият роҳнамоӣ карда мешаванд, ки дар доираи лоиҳаи “Паст кардани сатҳи камбизоат дар Осиёи Марказӣ” пешбинӣ шудааст, ки аз ҷониби ҳамкорон амалӣ карда мешавад, аз ҷумла ЛАРК Қадамҷой мебошанд.

Нақши ЛАРК Қадамҷой дар Лоиҳа дар иҷроиши Компоненти Лоиҳа “Кӯмаки ҳуқуқӣ ба ҷамъиятҳо” иборат аст ва барои расидан ба ин мақсад дар гузаронидани ин ҷамъомадҳо:

Вохӯриҳо дар ҷамъият. 60 вохӯрӣ дар 20 ҷомеаҳо (ҳар се вохӯрӣ дар ҳар як деҳаи давлати худ дар охири моҳи августи соли 2017) шуда гузашт, 39 адад дар 13 деҳаи пилотӣ аз Ҷумҳурии Қирғизистон ва 21 адад дар 7 деҳаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷойгиранд.

Ин вохӯриҳои ҷамъиятӣ дар 2 ноҳияҳои вилояти Баткени Ҷумҳурии Қирғизистон (Баткен ва Лейлек) ва 2 ноҳияи вилояти Сугди Ҷумҳурии Тоҷикистон (Исфара ва Ҷаббор Расулов) мувофиқи мавзӯҳо / мушкилоте, ки аз ҷониби ҳуқуқшиносон дар деҳаҳои пилотӣ гузаронида шудаанд.

Дар ҷамъомад 1360 нафар иштирок намуданд, ки 895 нафар занон, 67% шумораи умумии иштирокчиён ва 468 мард - 33% шумораи умумии иштирокчиён иштирок намуданд.

Мавзӯҳои рейтингӣ ҷаласаҳо дар ҷомеаҳо ҳадаф нишон дод, ки мавқеи асосиро ишғол карда, аз тарафи мавзӯҳои марбут ба муносибатҳои замин (8 ВС, 40% аз ҳаҷми офтоб): Ҷанбаҳои ҳуқуқии моликият ба ҳиссаи замин, таҷдиди ҷойгиршавии онҳо (ки контурӣ ва ҳудуди (савол тафсири / фардисозии замин ҳиссаи), саволҳо қитъаҳои замин бақайдгирии давлатӣ таъмин карда барои сохтмони манзили инфиродӣ (манзили инфиродӣ). Оянда дар рейтинг, то мавзӯҳои марбут ба қабули доруворӣ ва нафақа ва манфиатҳо (30%) ва масъалаҳои шахрвандиро дарбар мегирад.

Агар шумо, дар рейтинг ба мавзӯҳои ҷамоатҳо ба мақсадҳо назар андозед, таҳлил нишон медиҳад, ки мавзӯҳои муҳимтарин се мавзӯъ ҳастанд: масъалаҳои замин, заминаи ҳуқуқӣ барои додани имтиёзҳои давлатӣ ва нафақа, инчунин масъалаҳои гирифтани

маълумот ва таъмини шахрвандӣ. Бештари вақт, ин мушкilot ба гурӯҳҳои осебпазири аҳоли, ки метавонанд аз камбизоатӣ, саводнокии пасти қонунӣ, дастрасии иттилоот, кӯмаки ҳуқуқӣ ва ғ. бошанд. Аксари иштирокчиёни вохӯриҳои ҷамъиятӣ эътироф карданд, ки пас аз ҷамъомад онҳо дар бораи он, ки чӣ гуна татбиқи ҳуқуқҳои худ ва ҳифзи манфиатҳои онҳо дар доираи қонунро фаромӯш кардаанд, оғоз намуданд. Ба ҳамин монанд, ҷонибҳои мусбати вохӯриҳое, ки дар ҷамоатҳо баргузор мешаванд, имкон медиҳанд, ки дар бораи маслиҳатҳои шифоӣ дар бораи ҳалли мушкilotҳо имкон диҳанд. Пас аз анҷоми мулоқотҳо дар ҷамоатҳо ҳуқуқшиносон боқӣ монданд ва сокинони маҳаллӣ бо кӯмаки ҳуқуқии босифат бо мақсади омӯзиши ҳуқуқӣ, баланд бардоштани дониши қонунҳо ва ҳуқуқҳо барои таъмини амнияти қонунии онҳо таъмин намуданд. Бояд қайд кард, ки дар натиҷаи вохӯриҳои ҷамъиятӣ, пеш аз ҳама аввалин борҳо муваффақият ҳаст, ки самаранокии ин намуди кӯмаки ҳуқуқиро нишон медиҳанд.

Аз оғози қисми ҳуқуқии лоиҳа, прокуророни лоиҳа таъин шуданд. **101 машваратҳои хаттӣ ва 12 ҳуччат (89 адад кӯмаки ҳуқуқӣ дар шакли машваратҳои инфиродӣ ва 12 ҳуччат)**, ки аз ҷониби сокинони ҷамоатҳои маҳаллӣ пас аз ҷамъомадҳои ҷамъиятӣ ҳал карда мешаванд ва ин нишон медиҳад, ки онҳо проблемаҳои ҳуқуқии воқеиро доранд ва ин таъсири ин вохӯриҳо дар ҷомеаҳо баргузор гардиданд.

Бояд қайд кард, ки як тамоюли афзоиш барои гирифтани кӯмаки ҳуқуқӣ вучуд дорад. Ин нишон медиҳад, ки огоҳии зиёд дар байни деҳоти аҳолии маҳаллӣ таҷрибавӣ имконияти ройгон гирифтани машварат ва кӯмаки ҳуқуқӣ аз як ҷуфти ҳуқуқшиносон (дар сатҳи ҷамоат) ва оид ба самаранокии кӯмаки ҳуқуқии баландхисос аз ҳуқуқшиносии лоиҳа маълумот мегиранд.

Кӯмаки шахсии хонаводаҳо. Аз ҳисоби 101 машваратҳои ҳуқуқӣ, 80 адад кӯмаки ҳуқуқӣ ва 21 адад дар РТ ба ҚР дода шуданд.

Бояд қайд кард, ки дар навъи таҳлил оид ба кӯмаки ҳуқуқӣ, асосан модарон бо бисёре аз кӯдакон, ки занони аз шавҳарашон ҷудошуда мебошанд, муносибат доранд, танҳо бо фарзандони худ мондаанд, ки онҳо дар вазъиятҳои душвор ва ҳам осебпазир ва бекӯмаканд, аз сабаби норасоии маблағ ва набудани имкониятҳо, инчунин ЛОВЗ, одамони калонсол, хусусан занони синну соли нафақа буда, ки имконият надоранд, аз тарафи ҳуқуқшиносии хусусӣ ёрии ҳуқуқии касбӣ дода мешавад.

Бо машварати хаттӣ, гурӯҳҳои мақсаднок тавассути пара-юристарҳо ва тавассути мурочиатҳои дахонӣ дар ҷаласаҳои ҷамъиятӣ тамос мегиранд.

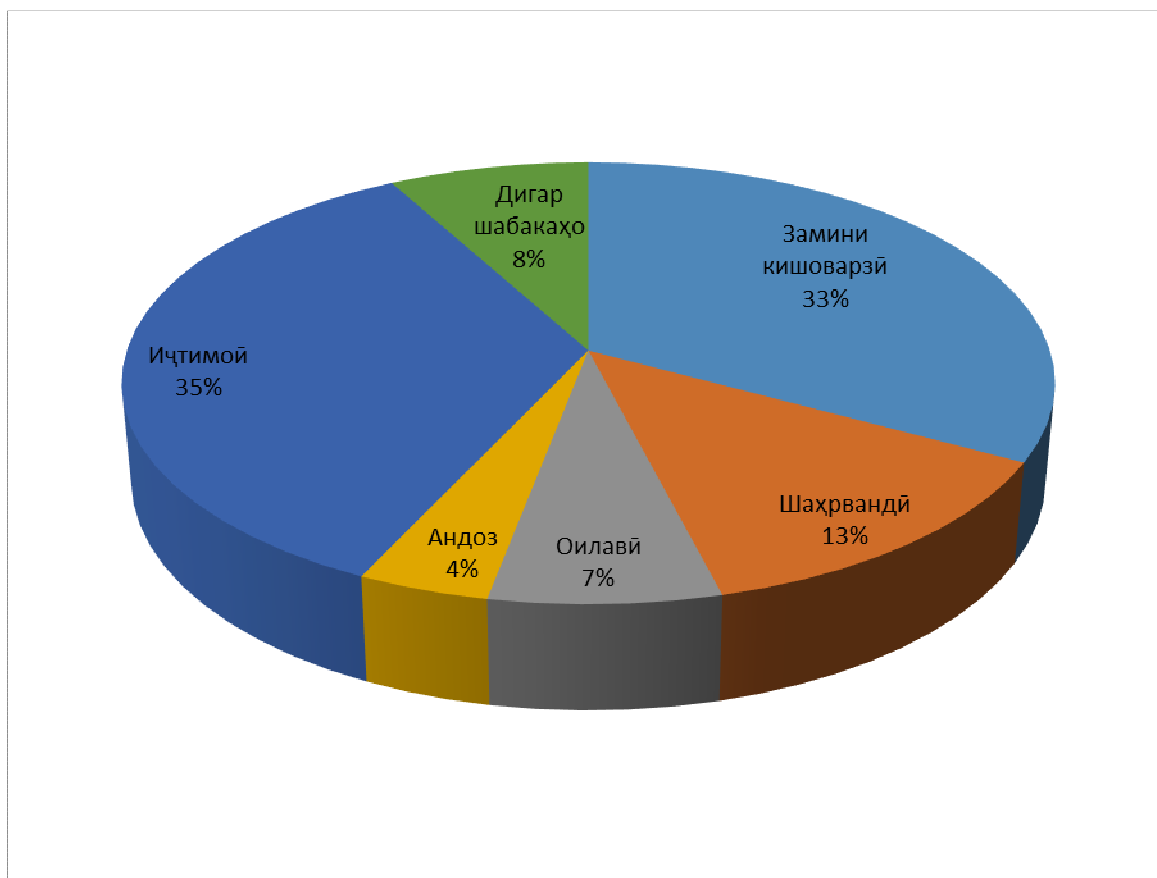
Таҳиягар барои шахрвандон машваратҳои хаттӣ тавассути кӯмаки он шахрвандоне, ки муаммоҳоро байни худ ҳал мекунанд, тавре, ки дар ин машваратҳо бояд техника ва алгоритмҳои амалиёт барои ҳалли масъалаҳои мушаххас хоҳад шуд. Ҳамин тариқ “машварати хаттӣ”, яке аз техникаи ҳуқуқӣ буда, тавассути он шахрвандон қарор масоили баҳснок, ё баръакс ба онҳо имконият медиҳад ба канорагирӣ аз содир намудани ягон хатои ҳуқуқӣ, ки дар пешгирии ҷиноят равона аст. Хусусияти хизматрасонӣ ин аст, ки як ислоҳи ошкор бар рӯи коғаз маълумоти ҳуқуқӣ вучуд дорад; шахрванд ба таври расмӣ ҳуччати ҳуқуқиро қабул мекунад ва ба мақомоти салоҳиятдор пешниҳод карда мешавад, ки мушкilotи ҳудро ба таври худ ҳал кунад, ба истиснои ҳолатҳои мураккабе, ки дар он иштироки ҳуқуқшиносии тахассусӣ талаб карда мешавад.

Таҳлили гендерӣ барои ин намуди кӯмаки ҳуқуқӣ нишон медиҳад, ки 72 зан машварати ҳуқуқӣ гирифтааст, ки 71% ғоизи аз воҳидҳои ҳадамоти таҳлил аст, истифода бурда мешавад. Ин сабаби он аст, ки ғайриҷинсӣ занҳо оид ба масъалаҳои вобаста ба ҳалли масъалаҳои иҷтимоӣ ва оила, ба монанди пардохти кӯмакпулиҳои иҷтимоӣ ҳар моҳ барои кӯдакон ва табақаҳои пасти даромад ба кӯдаконе, ки сари вақт қабул накарданд, манфиатҳои муносибат, дар бораи додани шаҳодатномаҳои таваллуди кӯдакон, алимент, шахрвандӣ ва замин масъалаҳои ғайра мебошанд.

Ба статистикаи ҳазинаи маълумот назар кунем, дар асоси таҳлили намудҳои хизматрасонии аъзоёни хизматрасониҳои гурӯҳҳои мақсаднок ба таври зайл аст: доир ба

масъалаҳои хизматҳои иҷтимоӣ (ба намуди ин хизматрасонӣ шумораи аз хизматрасонии умумӣ ҳар яки он 35%), замин ва дигар ҳуқуқҳо (33%), доир ба шаҳрвандӣ (13%) ташкил мекунад, доир ба ҳуқуқи оила 7 % ва доир ба андоз 4% -ро дар бар гирифт.

№ п/п	Шабакҳои ҳуқуқ	Шумораи умумӣ	%
1	Замини кишоварзӣ	29	33%
2	Шаҳрвандӣ	12	13%
3	Оилавӣ	6	7%
4	Андоз	4	4%
5	Иҷтимоӣ	31	35%
6	Дигар шабакаҳо	7	8%
Ҳамагӣ		89	100%

Сарчашмаҳои пайдоиши мушкилот

Таҳлили сарчашмаҳои мушкилоти ҳуқуқии гурӯҳҳои мақсадноке, ки дар базаи маълумотҳои хадамоти инфиродӣ (ПК ва РД) нишон медиҳад, ки сабаби асосноктарин барои муроҷиатҳо дар байни шаҳрвандони деҳоти пилотӣ ба адвокатҳо ҳуқуқҳои худро аз ҷониби сокинони деҳот дар соҳаи шаҳрвандӣ, оила, ҳифзи иҷтимоии аҳоли намедонанд, ҳуқуқи гирифтани имтиёзҳои иҷтимоӣ, муносибатҳои ҳуқуқии замин ва кишоварзӣ дар сурати мавҷуд будани ҳолатҳо, тағйирот ва бекор кардани ҳуқуқ ба қисмҳои замин мебошад.

Аз нуқтаи назари афзалиятноки сарчашмаҳои шикоятҳо байни шаҳрвандон, гурӯҳи навбатӣ аз ҷониби мақомоти давлатӣ (шӯъбаҳои рушди иҷтимоии ноҳияҳо) ва мақомоти худидораи маҳаллӣ дар натиҷаи зиёд ё нодурусти ваколатҳо (радкунӣ) ё ғайри қонунӣ, ки қонуни вайронкунии ҳуқуқ ва манфиатҳои шаҳрвандони аз тарафи қонун ғимояшаванда муқаррар шудааст, иборат аст.

Шоҳаҳои ташкилот: Модели кӯмаки ҳуқуқӣ дар ҷомеаҳо

Мизи мудаввар ва конфронс дар бораи кӯмак барои ҳалли мушкилоти замини сокинони маҳаллӣ

5-уми июли соли 2014 дар мавзӯи "Масъалаҳои ҳуқуқии муайян кардани марзҳои замин барои заминҳои кишоварзӣ дар деҳаи Чимген, ноҳияи Лайлак" баргузор гардид. Сокиноне, ки хангоми ислоҳоти замин дар 90-х замин гирифтаанд, ҷойҳои худро истифода намебаранд, зеро ин заминҳо аз тарафи дигар истифода мешаванд. Барои фаҳмидани ҳуқуқҳои онҳо ба заминҳо, сокинони деҳот бояд санадҳои давлатиро дар бораи ҳуқуқ ба замин пешниҳод намоянд.

Бо вучуди ин, онҳо танҳо қарори Кенешро барои ҷудо кардани замин, ки дар он ҳудуди муайяни қисмҳои замин муайян нагардидааст. Бинобар ин, сокинони деҳот талаб намеkunанд, ки истифодабарандагони заминро иҷора диҳанд. Раёйпурсии сокинон ба мақомоти маҳаллӣ натиҷа надоданд. Сипас, сокинони деҳаи Чимген, ки дар доираи лоиҳаи «Паст кардани сатҳи камбизоатӣ дар Осиёи Марказӣ» ба ҳуқуқшиносони ЛАРК-Кадамжай

мурочиат намуда ба воситаи пара-юрист Гулбурак Иброҳимова ба додгоҳ мурочиат кардаанд. Мувофиқи натиҷаҳои мулоқотҳои мунтазами иттилоотӣ дар деҳот проблемаи актуалӣ масъалаи замин ба ҳисоб мерафт.

Махсусан омма аст, ки дар деҳаи ноҳияи Чимгени Лайлак ба мушоҳида мерасад. Ин масъалаи талабкарда дар ноҳия ва минтақа диққати мақомотро ҷалб намуд. Дар робита ба ин, роҳбари лоиҳа ва ЛАРК-Кадамжай як мизи мудаввар бо иштироки Омбудсмен оид ба вилояти Баткен, ташаббуси муовини Ҷумҳурии Қирғизистони вилояти Баткени, роҳбарони Баткен ва ноҳияи Лайлак, роҳбари идоракунии ҳуқуқии ба идоракунии замин ва молу мулки ғайриманкул ва раиси шаҳри Исфана, ҳамчун идоракунии маъмурию ҳудудии Чимген барпо намуд.

Дар чараёни муҳокима дар мизи мудаввар ба пешравиҳо расиданд, ки созишномаи байни Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон, администратсияи вилояти Баткен, маркетинги моликияти зеҳнӣ, шӯъбаи шаҳрии Исфана, ЛАРК-Кадамжай ва лоиҳаи «Паст кардани сатҳи камбизоатӣ дар Осиёи Марказӣ», ки ҳадафи он расонидани кӯмак ба сокинон, барои ҳалли проблемаи онҳо на дертар аз соли 2017 мебошад.

Баъд аз ба охир расидани мизи мудаввар, дар пахши мустақими ТВи Баткен Ток-шоу намоиш дод. Барандаи ток-шоу Шаҳрихан Мамажусупова гирифта бурд. Ба ток-шоу омбудсмен Айкынов Х.И., дар ноҳияи Лейлек, танзими системаи истифодаи замин ва сардори бақайдгирии ҳуқуқи амволи ғайриманкул Мамаюсупов И.А., директори ЛАРК-Кадамжай ва ҳуқуқшинос Тешебаева М.Т. ва кӯмакунандаи ҳуқуқшинос Ибрагимова Гулбурак ширкат намуданд.

Дар ток-шоу параюрист мушкilotи сокинони деҳотро гуфта дод, ҳуқуқшинос Тешебаева баҳси мушкilotро идома дода, ба омбудсмен мурочиат кард. Ҳақиқатчи дар ин кор чи қадар вайрон шудани ҳуқуқҳои сокинонро гуфта, ба коркунони ҳукумат ин масъаларо бояд ҳал карданашонро гуфта мурочиат кард. Дар навбати худ, сардори бақайдгирии давлатии ноҳияи Лайлак сабабҳои инро гуфта, барои ин ҳалли ин масъала аз рӯи ҳуқуқҳо ваъда дод. Ток-шоуи гуфташуда, 20 дақиқа дар ТВ Баткен намоиш дода, масъалаҳои сокинони деҳот ҳимоякунандагони ҳуқуқ ва бо ҳамроҳии органҳои давлатӣ роҳи ҳалли мушкилиро баҳсу мунозара карданд.

Ҳикояи муваффақиятии «Қисми замин»

Иноват Рустамова (55 сола) сокини деҳаи Самарқандек дар вилояти Баткен, ки аз деҳоти худ дар бораи машваратҳои роғбонии ҳуқуқӣ тавассути лоиҳаи "Паст кардани сатҳи камбизоатӣ дар Осиёи Марказӣ" аз ҷониби пара юристон ба мушовири ҳуқуқии лоиҳа Динара Жусубалиева мурочиат кард.

Масъалаи вай ин буд, ки ӯ ҳудуди заминҳои кишоварзиро, ки оилаи ӯ дар давраи ислоҳоти замин дар солҳои 1990 ба даст овардаанд, муайян карда натавонистанд. Пас аз машварати хаттии машваратчи ҳуқуқии лоиҳа, И. Рустамова ба ҳуҷҷатҳои амонатӣ мурочиат намуда, мутахассисони замин ба ҳудуди дахлдoштаи оилавии онҳоро тақсим карда доданд. Баъд аз ин, Рустамова ҳуҷҷатҳои заруриро, ба Хадамоти

бақайдгирии давлатӣ пешниҳод намуд. Вай пурра замини оилаи худро ба қайд гирифтааст. Дар натиҷаи кӯмаки ҳуқуқӣ, Иноват Рустамова ҳуқуқи заминдорӣ худро дониست, бинобар ин, мушовири параюрисдон ва ҳуқуқии лоиҳа ба риояи ҳуқуқҳои шаҳрвандон, волоияти қонун, махсусан қонунгузорӣ амалкунанда, таъмини дастрасии шаҳрвандон ба замин ва идораи дахлдор саҳми арзандаи худро гузоштанд. Лоиҳаи «Паст кардани сатҳи камбизоатӣ дар Осиёи Марказӣ» аз моҳи июли соли 2017 дар Ҷумҳурии Қирғизистон ва Тоҷикистон бо кӯшишҳои муштараки байналхалқии ҷаҳонӣ, HelpAge International ва SKS Batken бо дастгирии молиявии Фонди Ботлитии калон амалӣ карда шудааст. Яке аз ҳадафҳои лоиҳа инҳоянд, ки ба мардуми осебдида аз ҷониби сокинони осебпазир бо кӯмаки парасторҳо, инчунин омӯзиши онҳо барои истифодаи нафақа ва манфиатҳо, аз он ҷумла имтиёзҳои маъҷубӣ ва манфиатҳои иҷтимоии онҳо таъмин кардан мебошад.

“Воқеаи муваффақият «Кӯмаки иҷтимоӣ барои шаш фарзанд»

Ноҳияки Лайлаки деҳаи Интернационал сокини 35 солаи деҳа **Бактыгуль Жемуратова** машварати ҳуқуқӣ дар доираи лоиҳаи “Паст кардани сатҳи камбизоатӣ дар Осиёи Марказӣ” иҷозат будани онро дониста ба параюрист Майрам Бабаева мурочитат кард.

Б.Жемуратова кӯмакпулиҳои шаш фарзанди норасидаашро нагирифта гаштааст. Вай дар деҳаи Интернационал нею, аз рӯйхати бақайдгирии Бишкек гузаштанаш, комиссияи маҳаллӣ аз додани кӯмакпулӣ даст кашидааст. Ба ӯ параюрист Майрам Бабаева кӯмак расонида ҳуҷатҳои заруриро ба ташкилоти ЛАРК барои таҳлил фиристод. Хароҷоти ба консултатсия бударо ташкилот бар зиммаи худ гирифт.

Ҳуқуқшиносони ЛАРК ҳуҷатҳоро ҷустуҷӯ карда, ҳар як қадаму зисту зиндагии Бактыгуль Жемуратоваро навишта дод. Ба воситаи тадбиқи

суханҳои ҷамъшуда, ӯ боз дигар ҳуҷатҳоро ҷамъ намуда, онҳоро ба комиссияи масъалаҳои иҷтимоӣ дахлдошта, фиристод. Ба пуррагӣ ин кор як моҳ тӯл кашид.

Дар охир, аз моҳи март соли 2017 оғоз намуда, ба шаш кӯдакони норасидааш кӯмакпулӣ гирифтандро сар кард. Ӯ ба якумин кӯмакпулиаш ғов харид, айнаи ҳол фарзандони ӯ шир нӯшида истодаанд. Зисту зиндагии Бактигул ва фарзандонаш хубтар шуд.

“Мо дар шароити вазмин монда будем- мегӯяд Бактигул-Аммо параюристҳо ва бо кӯмаки лоиҳа ман ҳуқуқи худро ба қор андохтанро омӯхтам. Ҳоло фарзандони ман маҳсулотҳои ғоидаоварро истеъмол карда истодаанд”. Дар натиҷаи кӯмаки ҳуқуқшиносон, Бактыгуль Жемуратова ба фарзандонаш кӯмакпулӣ гирифт. Ин аст, ки параюрист ва ҳуқуқшиносону маслиҳатчиёни лоиҳа нигоҳ доштани ҳуқуқи шаҳрвандон, волоияти қонун, аз ҷумла, имконияти ба даст овардани манфиатҳои амниятӣ иҷтимоӣ ба шаҳрвандон ва идораи барои ҳимояи қонун, саҳми арзандаи худро гузоштанд.

Маълумот барои алоқа:

Хадамоти Машварати Дехоти Баткен

720100, шаҳри Баткен, кӯчаи Садыков 38

Тел.: 0996 (0) 3622 4-05-42

ХелпЭйдж Интернэшнл Кыргызстан

Шаҳри Бишкек, кӯчаи Абдрахманов 204, ошонаи 4

Тел.: +996 312 66-46-36; **Факс:** +996 (0312) 62-08-30

ХелпЭйдж Интернэшнл

@HelpAgeKG

Вебсайт:

www.helpage.org,

www.helpageeeca.org